

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXLVI. De accusante, & deficiente in probatione delicti, quem
accusatus, ne progrediendo in lite sibi graviter noceret, occidit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

coram aliis videntibus committi; ad-
eoque alio modo de ipsis constare
non potest, nisi per conjecturas, &
mediante Inquisitione speciali per
presumptiones violentas. Proin in

his non est necesse prius instituire
processum de corpore delicti, & po-
stea primum de Authore vel causa
illius, sed potest simul & semel in-
quiri in corpus & reum delicti.

TITULUS II.

De Calumniatoribus.

DECISIO CXLVI.

De Accusante, & deficiente in probatione delicti,
quem accusatus, ne progrediendo in lite sibi graviter
noceat, occidit.

SPECIES FACTI.

Melander accusavit Chryso-
gonum super crimine pecularis,
inductus partim quibusdam indiciis
delicti, quæ tamen ad Inquisitionera
specialem non poterant sufficere,
partim oculis odiis, quod tamen
ultimum penitus latebat exterius.
Durante Processu deprehensum est,
crimen Chrysogono in partem non
plene probari. Timens autem Chry-
sogonus, quamvis innocentem se
sciret, ne Melander per artes & frau-
des aut conductos falsos testes (in
quæ media vitæ illicita primum esse

vel crederet vel cognoverat) crimen
sibi obiectum plene probaret, statuit
ipsum occidere, ac paulo post per
insidias gladio transfodit, ut evitaret
periculum suæ prostitutionis, & gra-
vium damnorum tam in honore
quàm in fortunis suis. Idecirco qua-
runtur 1. An Melander, si supervixit
set, tanquam calumniator, saltem
presumptus, fuisset puniendus? 2.
An Chrysogonus licite occiderit Me-
landrum, qui nitebatur contra ipsum
calumniari?

QUÆ.

QUÆSTIO I.

An Melander, si supervixisset, tanquam calumniator
fuisset puniendus.

Dixeris, non potuisse I. quia nec
fuit calumniator verus, nec
presumptus; non verus, quia, licet
stimulante odio accusaverit, simul
tamen habuit alias rationes & indicia
delicti, imò odium & dolus verus,
si intervenerit, probari nequit, con-
sequenter nec puniri: non presump-
tus; licet enim defecerit in proba-
tione, processit tamen ex errore pro-
babili propter indicia verisimilia, quæ
habuit de delicto, adeoque ex justa
causa: sed taliter procedens non est
puniendus ut calumniator presump-
tus, per l. 1. §. sed non utique ff. ad S.
C. Turpill. l. 3. C. h. t. nam justa causa
excusat, sicut ab omni poena utrius-
que Juris, ita & à suspicione ca-
lumniæ; cum ex justa causa agens
non censeatur procedere ex dolo &
mala intentione, ut notat Farinac.
Prax. Crim. p. 1. l. 1. tit. 2. g. 16. n. 34.
Ite, ergo Melander non fuisset puni-
endus ut calumniator. 2. Denun-
tians, etiam privatus tantum, etsi
deficiat in probatione, si tamen aliqua
indicia suggesserit, non punitur ut
calumniator, etiam ut presumptus
tantum; ergo nec accusant, si indu-
catur quibusdam indicis ad accusan-
dum, cum denuntiatio criminalis, &
cui substituta est, accusatio pari passu
ambulent.

(R. P. Pichler Decif. T. 2.)

Verum, cum Melander huc-
usque ne quidem semiplenè proba-
verit impactum Chryfògono crimen
peculatus, & nulla apparuerit via id
melius probandi seclusa fraude, ut
calumniator presumptus saltem con-
demnari & puniri debuisset juxta
communem doctrinam; siquidem
calumniator presumptus in Jure cen-
setur esse accusator, qui in proba-
tione deficit *can. 2. §. 3. caus. 2. q. 3.*
c. 2. h. t. §. ibi gl. nam qui in Judici-
um vocat alterum, paratas habere
debet probationes, proin, si deficiat
in probatione intentati criminis, ani-
mò calumniandi litem movisse cen-
setur ac presumitur. Abb. in c. cit. n.
5. Vivian. *ibid. pr.* Vallenfis *h. t. n. 1.*
Pirhing *n. 1.* nisi nimirum ostende-
rit, se dolo caruisse; id quod osten-
dere censeatur, si v. g. attulisset in-
dicia de se sufficientia ad inquisitio-
nem specialem, vel semiplenè pro-
basset crimen, v. g. per unum testem
omni exceptione majorem, vel duos
testes produxisset quidem, quos cre-
debat esse habiles postea tamen reje-
ctos tanquam inidoneos &c. Quod-
si autem prævia cognitione condem-
natus fuisset tanquam calumniator,
etiam presumptus tantum, poenas
calumniatorum incurrisset, scilicet
infamiam Juris post sententiam.

*B

2. Pœ-

2. Poenam talionis seu similem illi, quam probato crimine accusatus subire debuisset; quæ tamen per consuetudinem abrogata est, ita ut poena sit arbitraria. 3. Obligatio solvendi expensas litis, & omnia damna, quæ accusato ex improba accusatione obvenerunt, ei refarciendi, *can. 2. can. 3. Sc. 2. cit. l. fin. C. h. t. l. fin. C. de Accusat. l. 3. ff. ad S.C. Turpil. l. 1. § 4. ff. de his, qui not. infam. l. fin. C. de Fructib. § litium expens. Confit. Caroli V. Criminal. art. 12.* nam in ordine ad poenas non distinguunt Jura inter calumniatorem verum & præsumptum.

3. Opposita non urgent. Non primum, quia, licet convinci & condemnari propter occultum odium, quo stimulante accusavit, tanquam verus calumniator ratione doli aperti non potuisset, tamen, quia deficit in probatione, & arbitrio Judicis nec semiplenè objectum crimen probavit, nec tam verosimilia adduxit indicia, quæ sufficissent ad inquisitionem specialem, condemnari secundum Jura potuisset tanquam calumniator præsumptus & puniri ratione doli præsumpti. Non secundum; Vel enim denunciator bona fide

suggestit indicia vera, & quæ probare potuit (sive dein fuerint talia, quæ Judicem movere potuissent ad specialem inquisitionem, sive non, de quo judicare debet Jdex); vel mala fide suggestit indicia falsa, & quæ postmodum probare non potuit? si prius, liber est à poena calumniatoris præsumpti, quia denuntians non se obligat ad probandum crimen, sicut accusans (per hoc enim inter alia differt denuntiatio Criminalis ab Accusatione) sed solum ad verificanda indicia suggesta, qualiacunque fuerint: si posterior, tunc pariter præsumitur calumniator esse, & hoc ipso, quod non probet & non verificet suggesta indicia, denuntiasse dolo & mala fide, adeoque ut calumniator præsumptus regulariter puniendus venit, sed arbitrariè. Text. & DD. *in c. 2. h. t. can. 3. cit. § l. 3. l. fin. C. eod.* Hoc autem procedit de denunciatore privato; nam publicus, seu Fiscalis, ad denunciandum publicè deputatus, *Ambr. Klager*, non ita punitur, quia ob necessitatem officii denuntiat; nisi obque omni probabilitate ac temere aliquid denuntiasse deprehendatur, per l. 6. ff. de custod. & exhib. reor. Engel tit. de accusat. n. ult.

— 33) o (33 —

33

QUE

QUÆSTIO II.

An Chryſogonus licitè occiderit Melandrum, qui contra ſe calumniari nitebatur?

Id probabile eſſe conſent plures, uti
 l. Bannes q. 64. art. 7. dub. 4. Petrus
 Navarra l. 2. c. 3. n. 361. item Azor
 p. 3. l. 2. c. 1. q. 16. Sotus de Juſtit. l.
 5. q. 1. art. 9. & alii nonnulli, ex his
 cauſis. 1. Fama & vita pari paſſu
 ambulant, l. 8. §. 3. ff. quod mel. cauſ.
 ſed, qui me aggreſſus & molitur
 mihi auferre vitam, eum licitè occi-
 do, Clem. un. de homicid. & ferè omnes
 DD. cum S. Thoma: ergo & eum,
 qui molitur per calumniam auferre
 famam & honorem, à fortiori. 2. Si
 ex calumnia, qua me alter intendit
 aggredi, & jam ad id paratum eſſe
 ſcio, mihi ingens imminet damnum
 in bonis fortunæ, uti imminuiſſet
 Chryſogono, ſi Melandro tempus
 exequendi malum propoſitum reli-
 quiſſet: ſiquidem licitum eſt defen-
 ſione occiſiva conſervare bona for-
 tunæ magni momenti l. 3. §. 9. ff. de
 vi & vi armat. l. 1. c. unde vi §. c. 6. de
 Seni. Excomm. in 6. ſicut propter ea
 conſervanda vel recuperanda licitum
 quoque eſt ipſum Bellum offenſi-
 vum, in quo plurimos occiſi inevi-
 tabile eſt. 3. Parum vel nihil intereſt,
 an quis me invadat, vel invadere
 paratus ſit, gladiò propriò ad me
 occidendum, vel alienò: ſed Me-
 lander invadere paratus erat Chry-
 ſogonum gladiò alienò, ſcilicet Ju-

dicis; à quo, ſi calumnia non
 fuiſſet per occaſionem impedita,
 Chryſogono manifeſtum periculum
 mortis, vel ſaltem honoris & bono-
 rum fortunæ, imò certa jactura im-
 minuuiſſet. 4. Si Melander Chryſo-
 gonum impactâ alapâ impetere, &
 ſic ejus honorem publicè lædere in-
 tentâſſet, iſte potuiſſet ſe defendere
 armis, etiam occidendo, ſi hono-
 rem alter conſervare non potuiſſet.
 Covarruv. Conink, Bonac. Wieſt-
 ner, Leurenus ad tit. de homicid. q.
 242. & alii: ergo etiam, quando lin-
 guâ vel falſis teſtibus nitebatur ejus
 honorem graviter lædere; quia pa-
 rum intereſt, quo instrumento quis
 alterum nitatur offendere, ſi ſem-
 per æquè efficaciter damnum infer-
 tur.

Verùm hæc ſententia non ſolum
 falſa, ſed hodie etiam ſpecialiter pro-
 hibita eſſe mihi videtur, ut adeò ſit
 practicè improbabilis. Probatum
 ex propoſitionibus damnatis; nam
 Alexander VII. damnavit hanc pro-
 poſitionem, licitum eſt Religioſo vel
 Clerico calumniatorem, gravia crimina
 de ſe vel Religione ſpargere munitatem,
 occidere, quando alius modus defen-
 dendi ſe non ſufficit, uti ſuppeterere non vi-
 detur, ſi calumniator ſit paratus vel ipſi

Religioso vel ejus Religioni publice & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur. Item hanc, *Licet interficere falsum accusatorem* (notetur hoc, quia specialiter huc pertinet) falsos testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum evadere. Innocentius XI. autem proseripit istam, fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre. Prob. 2. ex ratione; si enim liceret occidere falsum accusatorem, vel calumniari molientem in-velextra Judicium &c. plurima ac ingentia incommoda & pericula imminerent bono & quieti Reipublicæ, cum homines facillè sibi persuaderent, se accusari per calumnias, adversarium machinari dolos, falsas criminationes, & per ejus malitiam sibi damnum in honore, vel etiam bonis fortunæ inferre paratum esse, se autem aliter damnum evitare non posse, quàm per mortem calumniatoris, & sic nimirum multiplicarentur cædes, sæpe innocentium, perturbaretur quies publica, darentur Judices in propria causa, temeraria judicia, & injustæ executiones, sed jus defensionis non datur, quando defensio cederet in perniciem vel grave damnum Reipublicæ. 3. Quia sæpe non est certum, nec satis constat, an revera alter sit paratus, & efficaciter velit aut possit calumniando graviter nocere in fama, vel etiam in bonis fortunæ, uti planè non videtur in nostro casu certum

fuisse Chryfògono: potius id suspicatus, tantum est & timuit: ergo usus defensionis occisivæ non est licitus, cum nemo possit occidi, nisi certò sit nocens. 4. Et si constaret satis de prava intentione, ac insuper de executione mali propositi futura, tamen certum non est, alio modo non posse reparari damnum in honore vel bonis fortunæ forsitan illatum, v. g. per prosecutionem litis, per diligentem inquisitionem in testes, vel in circumstantias indolentium &c. quibus innitebatur calumnia imò ordinariè suppetit modus aliquis reparandi, & detecta veritate malum omne evadendi, licet forsitan per accidens subinde recuperari non possent ablata bona honoris aut famæ, & media recuperandi per accidens non sint profutura: nam Bonum Commune præferendum est bono privato, & illud exigit, ut etiam in casu, quo per accidens remedia per se & ordinariè alias sufficientia effectu carere contingit, non liceat ob bonum privatum adhibere medium bono publico noxium, ut est occisio invasoris. P. Illung. Theol. Moral. tr. 4. d. 3. n. 69.

Atque ex his eruitur responsio ad rationes dubitandi: Ad 1. licet vita & fama pari passu ambulant quoad æstimabilitatem, non tamen æquiparari debent quoad conservationem, siquidem vita semel amissa nullo modo reparabilis est naturaliter, bene tamen, saltem ordinariè, fama

fama & honor, uti & bona fortunæ, per alia media licita. Ad 2. Etsi licitum sit conservare bona fortunæ magni momenti & recuperare per occisionem invaloris in iis circumstantiis, in quibus per se & ordinariè non suppetit revera alius modus conservandi vel recuperandi, licitum tamen non est, ubi per se & ordinariè suppetit alius modus, ut si solùm per calumniam alterius & consecutivè infertur damnum in iisdem bonis; quæ reparato honore & fama, quæ aliis modis ordinariè reparari possunt, consecutivè recuperantur etiam & bona fortunæ. Ad 3. Imprimis Chryfógono non fuit certum, an Melander machinetur dolos, & calumniari paratus sit, dein, etsi hoc ipsi certum fuisset, tamen adhuc potuit superesse aliud remedium evadendi mortem, vel damnum in bonis fortunæ, detectâ scilicet calumniâ & reparato honore, quod ordinariè

& per se potest suppetere, saltem Chryfógono certum non fuit, an non sit suppetiturum, quod per accidens contigisset: non autem debet in casu incertitudinis licita esse defensio occisiva, utpote tali casu valde noxia bono publico. Ad. 4. C. Antec. si alio modo honor conservari non potuisset v. g. per fugam, vel per vulnerationem non lethalem, per alapam reciprocè inflictam, humili prostrationem, manuum tentionem &c. verbò, si observâset moderamen inculpatae tutelæ, & fuga ipsi vel impossibilis, vel graviter probrosa fuisset: Attunc N. Conf. Sparit. quia honor læsus per linguam vel falsos testes adhuc alio modo conservabilis, vel saltem reparabilis est; ac in supersepe, uti specialiter in hoc casu, lædendum esse necdum certò constabat: occidere autem nec Judici licitum est, si non satis sit certum de delicto.

